

Hóttan móti heimsfriðinum

TÍÐINDINI um at sovjetiskir leiðarar í Gorbátjov er frákoyrdur við eitt hernaðarkvett tilðliga mánamorgunin komu uttan iva heilt óvart á fólk flest. Hóast vandin fyrri einum kvetti alla tíðina hevur verið til staðar, so var Gorbátjov nú komin so mikið áleiðis við sínum Glasnost-politikki, at eingin ella fáur hevði roknað við, at hann varð koyrdur frá júst nú. Eisini tí at hjálpin úr vesturheiminum til tann neyðstada sovjetiska búskapin er treytað av, at landið heldur fram við demokratiseringini.

SAMBÆRT alheims tíðindastovnum, so søgdu fyrstu tíðindini úr Moskva, at sovjetiskir leiðarar varð vorðin sjúkurlur og tí hevði lagt starvið sum landsins hægsti maður frá sær. Varamaður hansara hevði tikið við og landið lýst í undantaksstøðu í eitt hált ár. Seinni tíðindi siga so, at talan er um eitt veruligt hernaðarkvett, og at Gorbátjov er handtíkin og settur fastur. Tað frættist eisini, at tað eru fleiri av teimum gomlu og heykakendu kommunistunum, sum standa aftanfyrri kvettið.

FYRI okkum øll í vesturheiminum, sum hava fegnast um broytingarnar í hesum stóra og fólkárika landi, er hernaðarkvettið eitt vónbrot. Fyri stjórnirnar í vesturheiminum er hendingin ein kili í allar royndirnar at skapa ein friðarligan heim. Fyri íbúgvarnar í Sovjetsamveldinum er kvettið ein vanlukka. Við hesum kvettinum er land teirra sett 50 ár ella meira aftur í tíðina. Og fyrri

íbúgvvarnar í teimum baltisku londunum, sum vónað hava at fáa frælsi og sjálvstýri, koma tíðindini sum ein bumba. Ein kann bara ímynda sær, hvat har fer at henda. Nú kommunistiskir heykar hava tikið valdið í Kremli!

TAÐ er eingin ivi um, at hernaðarkvettið í Kremli mánamorgunin er ein hóttan móti øllum heimsfriðinum. Hóast tað enn var langt á mál hjá Gorbátjov og demokratiseringspolitikki hansara, so var skjótli settur á, og hetta stóra landið, sum annars varð stýrt við harðari hond, varð við at gerast meira og meira opið og demokratiskt. Tað, sum hendi bæði innlendis og á altjóða støði, var rætt og slætt so mikið kollveltandi, at hetta ávirkaði allan heimin. Øll fegnaðust vit um henda nýggja leiðaran og øll settu vit vónina til hansara. Men kanska mong av okkum hugsaðu, at hetta var ov gott til at vera sætt. Fyrr ella seinni fór hetta at fáa ein bráðan enda! Og júst soleiðis sær tað nú út til.

SUM eitt av heimsins sterkastu tjóðum hernaðarliga sæð er Sovjetsamveldið við nýggju leiðaranum ein hóttan móti heimsfriðinum. Hetta eru helst tær metingar, sum hernaðarligir ovastar gera sær bæði í USA og í Nato í hesi stund. Allar tær mongu avtalurnar um avvápnað koma bráðliga at standa í óvísuni. Gitt verður um, hvat nýggju heykarnir í Kremli kunnu finna uppá. Gitt verður um, hvat fólkid í landinum, sum nú sá onkran glotta fyrri framman, sigur til at verða tveitt aftur í miðlðidina aftur! Spurningurin um borgarakríggj spókir altíð í slíkum føri, men hvat kunnu sovjetbúgvvar gera móti teirri stóru



kriksmaskinuni, sum heykarnir nú kunnu gera brúk av í eitt hált ár fyribils, nú landið er lýst í undantaksstøðu!

HÓAST flestu av okkum eru skelkað og vónbrotin, so finnast uttan iva tey í okkara parti av heiminum, sum fegnast um tað, sum hent er. Tað eru tey mongu, sum liva av at hava figgindamyndir. Kommunistiska figgindamyndin hevur hildið liv í mongum fólkum í vesturheiminum tað verið seg politikarum ella hernaðarfólki. Tað skal heldur ikki undra ein, um partar av vápnaiðnaðinum og heykar í vesturheiminum fegnast um kvettið í Sovjetsamveldinum. Við hesum sær

vápnaiðnaðurin møguleikan at fáa framleiðslutólini ó gongd aftur eftir støðgin nú í fleiri ár.

VIT eiga at meta støðuna í Sovjetsamveldinum sera álvarsliga. Bæði fyrri heimsfriðin og fyrri teir mongu borgararnar í hesum landinum. Her kann alt henda, men av royndum vita vit, at hervaldið og kommunistisku heykarnir saman við KGB altíð hava megnað at berjast niður alla móttøðu við harðari hond. So verður helst eisini nú. Spurningurin er tá, um vesturheimurin er førur fyrri at gera nakað!

ENN er ov tíðliga at gera sær metingar av, hvat vesturheimurin er førur fyrri at gera. Men eingin ivi er um, at øll heimsins eygu og oyru eru vend móti Sovjetsamveldinum í hesum døgum. Hvussu hetta landið, sum búskaparliga er við at fara á heysin, skal klára seg — møguliga nú uttan hjálp úr vesturheiminum — er tann stóri spurningurin. At borgararnir hava latið seg trælka undir tí kommunistiska jarnhælinum í so mong ár er so eitt. Men fáa teir ikki mat og drekka og aðrar vørur, hava teir lítið annað at velja enn at gera uppreistur móti landsins stýri. Tað er tann vandin, sum nú lúrir og sum kann hótta sjálvan heimsfriðin. Og hvør veit, tað er kanska slíkan uppreistur, sum nýggju heykarnir í Kremli hava brúk fyrri — fyrri nú beinvegin at vísa teimum ymsu republikkunum og umheiminum, at tað eru teir sum stýra og bestemma. Teir fara uttan himpr at knúsa einhvønn uppreistur. Spurningurin er tá, hvat vesturheimurin fer at gera. Vit fáa at síggja.

sosigatey

Dimmalætting

DAGBLAÐIÐ

TRÚSSUB

14. SEPTEMBER

FRIÐ FÖROYAR

NORÐURST

Dimma og umhugsni

Dimmalættingin skivur í oddagrein hósdegins um ólavsekureðu lógmans, sum tað heldur lítið um. Blaðið heldur fyrri, at røðan var orðarik. Lættliga verður farið um, hvussu trupulleikarnir í samfelagnum eru ikknir skrivur blaðið, sum heldur, at lógmaður átti heldur at roynt at víðka vinnuræsinar og roynt at fyrirbyrgja viðkann av neyðini. Dimma skivur:

»Longu meðan okkum untust tey gullárin, vit á sinni høvdu, tá id fólk okkara hevði ómikið lönandi arbeiði bæði á sjógv og landi, so at vit

noyddust at taka fólk uttanfrá til at starvast aftrat okkum sjálvum, so mistu vit yvirhøvur spektina fyrri vinnuinn-tokunum og lótu peningin fara fyrri vág og vind, so at landsins figgjarjavni fór fyrri einki og milliárdskuldir komu í staðin.

Júst tá id rívilig var av peningi vóru møguleikar fyrri at binda um heilan fingur hjá bæði fólkinum og tess táverandi javnaðarlandsstýri. Í Dimmalætting, sum tá var andstöðublað, var júst undir ríku tíðini víst á, at figgjarvænir Føroya skiftast mangan og at tí var júst ríkmannatíðin fór fyrri at tryggja ímóti ringari

tíðum við at íbirta ar-beiðsloysisgrunn, so sum øll onnur nordur-lendsk samfelag áður høvdu fingið í lag.

Sambandsflokkurin á Løgtingi tók undir við hesi áheitan og setti fram uppskot til stovnan av einum arbeiðs-loysisgrunni. Men undir-tøku fekk hann onga frá øðrum mógvandi partaflokkum, eina minst Javnaðarflokkinum, sum tá hevði størstu ávirkan í landinum. Varð tá tikið undir við Sambandinum, høvdu vit nú átt ein peningagrunn, nóg sterkur til at mæta ar-beiðsloysinum, meðan nú landsins trupla figgjarstøða noyðist at gera

hetta úr grunnum, upprunaliga ætlaðir heilt øðrum endamáli.

Gloymskir eru føroysku veljararnir, men enn meira gloymskir politikkarar teirra, sum nýta verju teirra fátæku sum skelti, og um sitandi landsstýri, skipað av Javnaðarflokkinum og Fólkaflakkinum, heldur fram, sum tað higartil hevur gjørt, so fer helst at ganga av skriðuni skjótt.»

Í skúla!

Í hesum døgum byrjar skúlagongdin aftur kring landið. Mong eru tey børn, sum fara í skúla fyrri fyrstu ferð. Hetta er stør-hending fyrri tey. Við hesum verður eitt týðandi stóði lagt undir framtíð teirra. Einans 7 ára gomul er ymiskt, hvussu hesi børnini klára seg eitt nú í ferðsluni, tá tey fara í skúla og skulu heimaftur. Í hesum sambandi hevur Ráðið fyrri Ferðslutrygd sent skriv til øll blöðini, har heitt verður á tey vaksnu um at hava hesi børnini í huga-num, eitt nú tá koyrt verður framvið skú-lum.

Hesa áheitan vilja vit heldur enn fegnir lata víðari til lesarar



okkara. Vælsignaðir havið eygni við tykkum, tá it koyra. Visið varsemi og tol, tá tit koyra í bygðum øki. Ein tann týðningarmesti læruetningurin, tá tú tekur koyrikortið, er, at tú til eina og hvørja tíð skal koyra eftir umstøðunum. Og tá børnini fara aftur í skúla eiga vit so sanniliga eisini at koyra eftir umstøðunum tvs. alla tíðina leggja okkum í geyma at vera ansin í ferðsluni, har møguleiki er fyrri at skúlabørn eru stødd.